

สรุปสถานการณ์การส่งออกผลไม้ไทย 6 ชนิด เข้าสู่สหรัฐอเมริกา

ข้อมูลพื้นฐาน

1. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) กับกรมวิชาการเกษตร (8 กุมภาพันธ์ 2548) ได้ยื่นรายงานวิเคราะห์ความเสี่ยงศัตรูพืช (PRAs) ผลไม้สดไทย 6 ชนิด ได้แก่ มะม่วง ลำไย ลิ้นจี่ มังคุด เงาะ และสับปะรด แก่กระทรวงเกษตรสหรัฐอเมริกา (USDA) เพื่อขอเปิดตลาดการส่งออกผลไม้ดังกล่าวเข้าสู่สหรัฐอเมริกา

2. ผลจากการประชุมร่วมระหว่าง USDA กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย ได้แก่ สำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) กรมวิชาการเกษตร สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำกรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ และสำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (เมื่อวันที่ 13 - 17 มิถุนายน 2548) ได้ข้อสรุปให้ใช้การฉายรังสีเป็นมาตรการสำหรับการกำจัดศัตรูพืชผลไม้สดไทย 6 ชนิด เพื่อการส่งออกไปยังสหรัฐอเมริกา นอกเหนือจากการใช้ความเย็น การอบไอน้ำ และ System Approach ซึ่งจะต้องเสนอข้อมูลและผลการศึกษาวิจัยต่อ USDA ในโอกาสต่อไป

3. เมื่อวันที่ 31 มกราคม 2549 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้เป็นประธานในพิธีลงนามกรอบแผนการดำเนินงานด้วยความเท่าเทียมกัน (FEWP) ในการฉายรังสีเพื่อการกำจัดศัตรูพืชผลไม้ก่อนการส่งออกระหว่างสหรัฐอเมริกากับไทย ระหว่าง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยสำนักงานมาตรฐานสินค้าเกษตรและอาหารแห่งชาติ (มกอช.) กับ USDA โดยสำนักงานตรวจสอบสุขภาพสัตว์และพืช (APHIS/USDA)

4. การลงนามดังกล่าวนับได้ว่าไทยเป็นประเทศแรกที่สหรัฐอเมริกาได้จัดทำกรอบแผนการดำเนินงานด้วยความเท่าเทียมกัน (FEWP) ในการฉายรังสีเพื่อการส่งออกผลไม้ระหว่างกัน โดยทั้งสองฝ่ายจะร่วมกันจัดทำรายละเอียดแผนปฏิบัติการ (Operation Work Plan : OWP) เพื่อการส่งออกผลไม้ระหว่างกันต่อไป

5. สำหรับการขอเปิดตลาดผลไม้เพิ่มเติมในอนาคตนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้มอบหมายให้กรมวิชาการเกษตรเร่งรัดจัดทำข้อมูลการวิเคราะห์ความเสี่ยงศัตรูพืชผลไม้ (PRAs) อีก 4 ชนิด คือ แก้วมังกร ฝรั่ง มะละกอ และพุทรา แก่สำนักงานตรวจสอบสุขภาพสัตว์และพืช (APHIS/USDA) พิจารณาโดยเร็ว

6. กรมวิชาการเกษตร ได้จัดส่งเจ้าหน้าที่ 2 ท่าน มาจัดทำข้อมูลการวิเคราะห์ความเสี่ยงศัตรูพืชผลไม้ (PRAs) สำหรับแก้วมังกร และฝรั่ง ระหว่างวันที่ 18 มิถุนายน – 24 กรกฎาคม 2549 ณ Center for Plant Health Science and Technology (CPHST), APHIS, USDA มลรัฐ North Carolina และ จะส่งเจ้าหน้าที่อีก 2 ท่าน มาจัดทำข้อมูล สำหรับ มะละกอ และ พุดทรา ในต้นปี 2550 ต่อไป

7. USDA ได้จัดส่ง Dr. Peter Follett, Agricultural Research Services, Pacific Biosystematics Research Laboratory (ARS/PBRL), Dr. Paul McGowen, Director, Preclearance Program, Animal and Plant Health Inspection Services (APHIS) และ Dr. Ralph Toss, Consultant, Sanitary/Phytosanitary Radiation Processing เพื่อประเมินศักยภาพเบื้องต้นของโรงงานฉายรังสีไทย ซึ่งอยู่ในความดูแลของสำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ (ปส.) ระหว่างวันที่ 12 – 13 มิถุนายน 2549 โดยมีความเห็นว่าจะต้องมีการปรับปรุงโรงงานฉายรังสีให้เป็นไปตามกฎระเบียบของ APHIS/USDA และเพิ่มกำลังแหล่งพลังงานให้สามารถรองรับการผลิตในเชิงพาณิชย์ต่อไป

8. การสร้างโรงงานฉายรังสีผลไม้เพื่อการส่งออกนั้น จำเป็นต้องให้ USDA ตรวจสอบรับรองโรงงาน และต้องจัดจ้างเจ้าหน้าที่ USDA มาประจำการเพื่อตรวจสอบผลไม้มาก่อนที่จะอนุญาตให้ส่งออกไปยังสหรัฐฯ ทุก Shipment

9. ปัจจุบันไทยมีโรงงานสามารถฉายรังสีผลไม้ (ประเภทรังสีแกมมา: รังสีแกมมาเป็นรังสีที่นิยมสำหรับการถนอมอาหาร ผักและผลไม้) ของศูนย์ฉายรังสีอาหารและผลิตผลการเกษตร สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ โดยมีขีดความสามารถในการฉายรังสีประมาณ 1.35 ตัน/ชั่วโมง หรือประมาณ 18 ตัน/วัน หรือ 540 ตัน/เดือน ซึ่งเป็นปริมาณที่น้อยมาก ควรปรับปรุงให้สามารถใช้ในเชิงพาณิชย์เพื่อรองรับความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นในอนาคต และ USDA ยังไม่ได้ให้การรับรอง

10. บริษัท MDS Nordion จากประเทศแคนาดา ได้ออกแบบเครื่องฉายรังสีแกมมา รุ่น Quadura Gamma Pallet Irradiator ซึ่งใช้รังสีแกมมาจากกัมมันตรังสี โคบอลต์-60 ซึ่งเครื่องฉายรังสีนี้มีกำลังฉายผลไม้ได้สูงสุดถึง 150,000 ตัน/ปีหรือ 12,500 ตัน/เดือน หรือ 416 ตัน/วัน ในส่วนของเครื่องฉายรังสีนี้มีประสิทธิภาพในการฉายรังสี ผลไม้ ผัก สัตว์ปีก ไก่ เนื้อสัตว์ต่างๆ และอาหารสำเร็จรูปพร้อมบริโภค ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีของประเทศไทย ในอนาคตที่จะขยายผลผลิตทางการเกษตรด้วยวิธีฉายรังสีที่มีมาตรฐานนี้เพิ่มเติมได้มากขึ้น

สถานการณ์ปัจจุบัน

1. เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2549 อัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายการเกษตร) ได้นำ ขณพ
เอกอัครราชทูต เข้าพบกับ Dr. J.B. Penn, Under Secretary for Farm and Foreign Agricultural
Services and Mr. Bruce Knight, Under Secretary for Marketing and Regulatory Programs
เพื่อเร่งรัดผลักดันขั้นตอนการอนุญาตการนำเข้าผลไม้ไทย 6 ชนิด ตามที่ รมว. กษ. ได้มีหนังสือถึง
Secretary of USDA.

2. เมื่อวันที่ 25 กรกฎาคม 2549 USDA ได้เสนอ Propose rule การอนุญาตการนำเข้าผลไม้
ไทย 6 ชนิด เพื่อเปิดรับข้อคิดเห็นสาธารณะ เป็นเวลา 90 วัน โดยสิ้นสุด ณ วันที่ 25 กันยายน 2549

3. เมื่อวันที่ 10-15 กันยายน 2549 คณะผู้แทนจากมกอช. สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ
องค์การอาหารและยา ร่วมกับสำนักงานวิทยาศาสตร์ สำนักงานเกษตรฯ และ สอท. ได้เดินทางไป
ศึกษาดูงานเทคนิคการฉายรังสีผลไม้ ณ มลรัฐ Florida เพื่อศึกษาแนวทางการปรับปรุงโรงงาน และ
ขั้นตอนการดำเนินงานด้านเทคนิคการฉายรังสี

4. เมื่อวันที่ 15 กันยายน 2549 อัครราชทูตที่ปรึกษา (ฝ่ายการเกษตร) ได้นำคณะผู้แทน ตาม
ข้อ 3. เข้าเจรจาทวิภาคีกับ Mr. Alan Green, Executive Director PPQ APHIS/USDA เพื่อการนำไปสู่
การลงนามในแผนปฏิบัติการ (Operational Work Plan – OWP) ระหว่างกัน ผู้แทนสำนักงาน
ปรมาณูเพื่อสันติ ได้แจ้งความคืบหน้าการปรับปรุงโรงงานฉายรังสีของไทยให้ตรงตามข้อกำหนดของ
USDA และการเตรียมการเพิ่มกำลังการฉายรังสีให้สามารถรองรับผลไม้ได้ถึงวันละ 40 ตัน ผู้แทน อย.
ได้แจ้งการแก้ไขประกาศ เรื่องอาหารฉายรังสีให้ครอบคลุมผักผลไม้ทุกชนิด ที่ปริมาณรังสีสูงสุดที่
อนุญาตไว้ไม่เกิน 10 Kgy (ตามมาตราฐาน Codex) โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 7 สิงหาคม 2549

5. APHIS/USDA แจ้งให้ทราบว่า ได้กำหนดการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ระยะเวลา 3 วัน
ประมาณช่วงต้นเดือน ม.ค.- ก.พ.2550 ให้กับเจ้าหน้าที่ Inspector ของสหรัฐฯ พร้อมทั้งจัดทำคู่มือ
Inspection การตรวจผลไม้ที่ผ่านกระบวนการฉายรังสี โดยให้สิทธิประเทศไทยจัดส่งเจ้าหน้าที่ 2 คน
จากกรมวิชาการเกษตรเข้าร่วมการฝึกอบรมด้วย

6. เมื่อสิ้นสุดการรับฟังข้อคิดเห็นสาธารณะ (วันที่ 25 กันยายน 2549) มีผู้ส่งข้อคิดเห็น
จำนวน 33 ข้อคิดเห็น ส่วนมากมาจากผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง เกษตรกร และนักวิชาการ จากมลรัฐ
Hawaii และ Florida รวมทั้ง สมาชิกวุฒิสภา (Mr. Neil Abercrombie : Member of Congress, House
of Representatives - Hawaii) ด้วย โดยข้อคิดเห็นส่วนมากเน้นถึงผลกระทบทางเศรษฐกิจที่จะเกิดกับ
ผู้ผลิตในสองมลรัฐ มากกว่าที่จะเป็นข้อโต้แย้งทางวิทยาศาสตร์

7. จากการประสานเป็นการภายในกับเจ้าหน้าที่ USDA ทราบว่า ข้อคิดเห็นต่างๆ อาจไม่เป็นอุปสรรคต่อการออกประกาศ Final Rule อนุญาตการนำเข้าผลไม้ไทย มากนัก อย่างไรก็ตามขณะนี้ USDA อยู่ระหว่างการตอบข้อคิดเห็นต่างๆ ก่อนการประกาศเป็น Final Rule ซึ่งคาดว่าจะสามารถประกาศได้ อย่างช้าไม่เกินกลางปี 2550

8. เมื่อวันที่ 12 ตุลาคม 2549 USDA มีหนังสือแจ้ง มกอช. ในฐานะผู้ประสานงานโครงการดังกล่าวว่า ได้จัดทำรายละเอียดแผนปฏิบัติการ (Draft Final Operation Work Plan : OWP) เพื่อการส่งออกผลไม้ฉายรังสีเข้าสู่สหรัฐอเมริกา เสร็จสิ้นแล้ว โดยขณะนี้ มกอช. อยู่ระหว่างการพิจารณาก่อนการลงนาม (ในเบื้องต้น ทราบว่า มกอช. และกรมวิชาการเกษตร ไม่มีข้อขัดข้องในร่าง OWP ดังกล่าว) โดยรายละเอียดใน OWP นี้ จะเป็นลักษณะข้อตกลงทั่วไป (generic) สามารถประยุกต์ใช้กับทุกประเทศที่สหรัฐอเมริกาได้ลงนามใน Framework Equivalency Work Plan โดยจะมีส่วนของข้อตกลงเฉพาะรายประเทศระบุแยกไว้ใน addendum ซึ่งจะครอบคลุมถึง รายการสินค้า รายชื่อแมลงศัตรูพืช และมาตรการกำจัดแมลงดังกล่าว โดยในส่วนของ addendum จะได้มีการหารือกับประเทศไทยอีกครั้งภายหลังจากที่ USDA ได้ประกาศ Final rule อนุญาตการนำเข้าผลไม้ไทยทั้ง 6 ชนิด เข้าสู่สหรัฐอเมริกา

9. จากการประสานอย่างไม่เป็นทางการกับเจ้าหน้าที่ศูนย์ฉายรังสีอาหารและผลิตผลการเกษตร สำนักงานปรมาณูเพื่อสันติ ทราบว่ากำลังดำเนินการปรับปรุงโรงงาน เช่น การเพิ่มความแรงสารต้นกำเนิดรังสี การปรับปรุงสถานที่ห้องฉายรังสี ห้องทำงาน ฯลฯ ซึ่งบางส่วนได้รับอนุมัติงบประมาณแล้ว ขณะเดียวกัน สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ ประจำกรุงวอชิงตันดี.ซี. ได้เสนอให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้การสนับสนุนบางส่วน ซึ่งอยู่ระหว่างการพิจารณาจากส่วนกลาง (โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในส่วนของโครงการนำร่องการส่งออกผลไม้สดไทยเข้าสู่สหรัฐอเมริกา ด้วยวิธีการฉายรังสี - ตามแนบ)

สำนักงานที่ปรึกษาการเกษตรต่างประเทศ
ประจำกรุงวอชิงตันดี.ซี.
3 พฤศจิกายน 2549